

◆ יום רביעי כ' טבת ◆

א ומִשָּׁה הָיָה רָעִי יְתַ עָנָא דִּיתְרוּ חֲמוּהִי רַבָּא דְּמִדִּין וּדְבַר יְתַ עָנָא לְכַתֵּר שְׁפֹר רַעֲיָא לְמַדְפְּרָא וְאַתָּא לְטוֹרָא דְאַתְגְּלִי עֲלוּהִי יְקָרָא דִּי לְחֹרֵב:

ג (א) וּמִשָּׁה הָיָה רָעִי יְתַ עָנָא דִּיתְרוּ חֲתָנִי פְתִיחַ מְדִין וַיִּנְהַג אֶת־הַצֵּאֵן אַחַר הַמְדָּפֵר וַיָּבֵא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֲרֵבָה:

ע"פ אחר המדפדפן • להתרחק מן הגזל שלא ירעו בשדות אחרים. אל הר האלהים • על שם העתיד. אבן עזרא

ב וְאַתְגְּלִי מְלָאכָא דִּי לֵה בְּשִׁלְהוּכִית אֶשְׁתָּא מְגוּ אַסְנָא וַחֲזָא וְהָא אַסְנָא בְּעַר בְּאַשְׁתָּא וְאַסְנָא לִיתוּהִי מְתֹאכִיל:

ג (ב) וַיֵּרָא מְלָאךְ יְהוָה אֵלָיו בְּלִבְת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בְּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֹפֵל:

ע"פ בְּלִבְת־אֵשׁ • בשלהבת אש, לבו של אש, כמו: "לב השמים", (שמואל ב יח) "בלב האלה". ואל תתמה על התי"ו, שיש לנו פיוצא בו: (יחזקאל טו) "מה אמלה לבתוך". מתוך הסנה • ולא אילן אחר, משום "עמו אנכי בצרה". אפל • נאכל, כמו "לא עבד בה", "אשר לקח משם". אבן עזרא

ג וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאַרְאֶה אֶת־הַמְּרִאֶה הַגָּדֹל רַבָּא דְּדִין מָא דִּין לָא מִתּוֹקֵד אַסְנָא:

ג (ג) וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאַרְאֶה אֶת־הַמְּרִאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מְדוּעַ לֹא־יְבַעַר הַסֵּנֶה:

ע"פ אסרה-נא • אסורה מפאן להתקרב שם. אבן עזרא

ד וַיִּחַזַּא יְיָ אֲרִי אֲתַפְּנִי לְמַחְזִי וְקָרָא לֵה יְיָ מְגוּ אַסְנָא וַיֹּאמֶר מִשָּׁה מִשָּׁה וַיֹּאמֶר הָא אַנָּא:

ד (ד) וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֵאשׁוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מִשָּׁה מִשָּׁה וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: אבן עזרא

אבן עזרא על התורה

מפני. הוא אומר להם רחוקו מפני. ואם אחריה אל בשלש נקודות, תהפך הדבר. כמו סרה אלי, סור ממקומך ובה אלי, שסור ממקומו ויקרב אל מקום הסנה. את המראה הגדול. זה אות ראשון כתוב בתורה שעשה השם על ידי נביאו משה. על פן אמר לו וזה לה האות כי אנכי שלחתיך. ואמר יפת טעם זה האות, כי האויב נמשל לאש, וישראל לסנה, על פן לא יבער:

ד וַיֵּרָא ה'. גם אל דברי משה בסוף. ונקרא המלאך בשם הנקבד, כדרך כי שמי בקרבו, ושם אפרשנו. וכך המלאך שנראה לגדעון, ושם כתוב ויאמר לו ה'. או השם ראה כי סר לראות, וצוה את המלאך לקרא אליו, על פן מלת אלהים. וזה השם איננו שם העצם רק שם תאר, כאשר אפרש, והוא כולל כל קדוש שאינו גוף ולא פח בגוף. ככתוב להן אלהים די מדרהון עם בשרא לא איתוהי שהוא הגוף. והנה אלהים במקום הנה הוא המלאך הנקבד:

קוץ יבש, וככה היא בלשון ישמעאל. וככה הר סיני בעבור הסנה. וכן פירוש ורצון שוכני סנה. רצון שביקש השוכן במקום הסנה. שהוא דורש ומבקש תמיד שייעשה השם רצונו וילחלח ארצו שהוא שוכן בה שהיה מקום יבש וסנה. עד שהיה בה הרוי והיתה בגן ונה מלוחלת. והודיע מתוך הסנה בה"א הדיעת, כי הם דברי משה בכתבו התורה. ובעזר מהפעלים היוצאים. כי אש בוערה, כמו אש אכלה. והעד, כאש תבער יצר. והנה האש שהיה בסנה בוער כל אשר סביביו, כי זה כמו שלחו באש מקדשך. וככה הנה בוער באש. ומלת אפל שם התאר כמו פעול. וכמוהו אם תראה אותי לוקח מאתך שהוא קמוץ. וככה, לנצר היילד. פהם יוקשים בני האדם. ואלה הפעלים כאשר הם יוצאים. על פן ורגל מועדה איננה כמוהם. רק השורק פחת חולם והיא כמו פועלת:

ג ויאמר משה אסורה נא. גזרה סר, אם בא אחריה מ"ם, הנה למרחוק, כמו סורו

א הר האלהים חרבה. ככה כתב משה. וטעם חרבה מרב החם שלא ירד שם גשם, כי הוא קרוב ממצרים דרך שלשת ימים כאשר דבר משה. ובעבור שהאור רחוק, על פן אין שם לחה ותגבר בו היבשות:

ב וירא. יש מפרשים בלבת אש, בלהבת אש. והנכון בעיני כי פרושו בלב האש, כי כן מצאנו מה אמולה לבתך. ור' אדנים אמר אלו היה פן, הנה בלבת בחירק פחת הלמ"ד, כמו אל גנת אגוז. והנה שכת וכגנה ורועיה תצמיח: הסנה. אמר הגאון כי זה מין קוץ. ורצון שוכני סנה. שמים והטעם על השם הנקבד. ור' ישועה אמר הנקבד ששכן בסנה, ולא דבר נכונה כי איך יקרא שוכני על רגע אחד. ועוד למה נאמר על גזרת פעל ואיננו כן עושה שמים וארץ. כי השם הוא עושה תמיד ומעמיד פהנה היוצא מפי אדם. ועוד, אחר שהזכיר כל מגד, הזכיר באחרונה רצון השם. ועוד מה טעם להזכיר זה המלאך. ועוד הנה ראוי להיותו שוכני בסנה הידוע. ולפי דעתי כי כל סנה אחר הוא, והוא מין